

ת"פ 42590/10/15 - מדינת ישראל נגד גיל מעתוק לביא

בית-משפט השלום בבאר-שבע

ת"פ 42590-10-15 מדינת ישראל נ' לביא (עציר)

בפני כבוד השופט דניאל בן טולילה

בעניין: מדינת ישראל

ע"י בא-כוחה עו"ד ברוך יעקבי (פמ"ד)

המאשימה

נגד

גיל מעתוק לביא (עציר)

על-ידי בא-כוחו עו"ד ליאור כהן

הנאשם

הכרעת-דין (משלימה)

בפתח הכרעת-הדין ובהתאם להוראת סעיף 182 אציין כי מצאתי לזכות הנאשם מחמת הספק מאישומים 12, 14 ו-15 בכתב האישום ולהרשיעו באישומים 6, 17 ו-18.

כללי

נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו 18 אישומים שונים שענינם ביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה (ריבוי עבירות) - לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין (להלן: "**החוק**"); זיוף מסמך בנסיבות מחמירות (ארבע עבירות) - לפי סעיף 418 לחוק; שימוש במסמך מזויף (ארבע עבירות) - לפי סעיף 420 לחוק ועבירה של העלמת מס בערמה ותחבולה - עבירה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה התשכ"ג-1963.

בתמצית, המדובר במסכת עבירות מרמה אותן ביצע הנאשם על-פי המיוחס לו, בין השנים 2012-2015 במסגרת עבודתו כשכיר במוסך המשפחתי "ברעם בע"מ באר שבע". העבירות בוצעו כנגד אנשים שונים שהכיר על רקע עבודתו במוסך (להלן: "**המתלוננים**") ולהם הציע להשתתף עמו במכרזים שונים לרכישת כלי רכב ודירות למגורים, תוך הצגת מצג שווא שנעשה בין היתר על-ידי זיוף מסמכים ושימוש במסמכים מזויפים, כאילו אכן מתקיימים מכרזים אלו. המתלוננים, אשר בטחו בנאשם על סמך היכרותם עמו, העבירו לידי סכומי כסף גבוהים בסכום כולל של ₪ 1,892,771 וזאת על מנת להשתתף במכרזים האמורים.

הנאשם כפר תחילת בכל העבירות המיוחסות לו. לאחר שנקבע התיק לשמיעת ראיות, ולאחר שנשמעו חלק מעדי התביעה הנאשם ביקש מבית-המשפט לאפשר לו לחזור בו מכפירתו ולהודות באישומים 1-4, 7-11, 13, 16, 17.

בהתאם לאמור ניתנה הכרעת-דין חלקית והתיק נקבע להמשך הוכחות ביחס לאישומים הנותרים: 6, 12, 14, 15, 17 ו-18.

פירוט האישומים שלגביהם כפר הנאשם

על-פי המתואר באישום מס' 6 - בין הנאשם לבין שכנו, אוהד שוחט (להלן: "**המתלונן**") נוצרו יחסי אמון. בתאריך 17.8.14, הציע הנאשם בכזב למתלונן להשקיע ₪ 45,000 במכרז לרכישת ארבעה כלי רכב מסוג טנדר טויוטה, אותם ימכרו לאחר מכן לקיבוץ רביבים (להלן: "**המכרז**"). הנאשם אמר למתלונן כי הוא כבר ביצע עסקאות דומות עם קיבוץ רביבים בעבר וכי מדובר בהשקעה בטוחה, זאת על אף שלא התכוון להשתתף במכרז כאמור.

על סמך מצג השווא הנ"ל, הסכים המתלונן להצעתו ופנה לאמו נעמי שוחט בכדי להשיג הכסף. זו רשמה צ'ק על סך ₪ 45,000 לפקודת הנאשם ומסרהו יחד עם המתלונן אל הנאשם. הנאשם פרע הצ'ק. במעמד מסירת הצ'ק, נתן הנאשם צ'ק ביטחון על סך ₪ 45,000 (להלן: "**צ'ק הביטחון**"). כשבוע לאחר המתואר לעיל, פנה הנאשם בשנית למתלונן והציע לו בכזב עסקה דומה בסכום השקעה בסך ₪ 35,000. המתלונן סרב להצעה זו.

לאחר זמן מה, התקשר המתלונן לנאשם לברר פשר תוצאות המכרז. הנאשם השיב בכזב כי הם זכו במכרז ו"הכול סגור", וכי הכסף ממכירת כלי הרכב לקיבוץ רביבים יגיע בתאריך 25.10.14. לאחר מכן התקשר המתלונן לנאשם לברר מתי יקבל את כספי מכירת כלי הרכב, אך הנאשם דחה אותו בתירוצים שונים בנוגע למועד קבלת הכספים.

על-פי המתואר באישום זה, בהמשך למתואר לעיל, במספר הזדמנויות טען הנאשם בכזב בפני המתלונן כי הכספים ממכירת כלי הרכב התקבלו והוא מעוניין להעבירם לחשבונה של אמו של המתלונן ואף ביקש את פרטי מספר חשבון הבנק של האם. הנאשם אמר למתלונן במספר פעמים כי הכספים כבר הועברו לחשבון, אך בפועל לא הועבר הכסף כלל לחשבונה של האם. עוד מתואר באישום זה כי לאחר שהמתלונן מאס בדחיותיו ותירוציו החוזרים ונשנים של הנאשם, הלה הפקיד את צ'ק הביטחון אך הצ'ק לא כובד עקב היעדר כיסוי בחשבון.

במעשים המתוארים קיבל הנאשם לידיה מהמתלונן סך של 45,000 ש"ח בנסיבות מחמירות שעניינן היקף המרמה, ריבוי המקרים, התחכום, ניצול האמון שנתן בו המתלונן לרעה והכספים שנתן לו בעקבות אמון זה.

על-פי המתואר באישום מס' 12 - במספר הזדמנויות במועדים שאינם ידועים במדויק למאשימה עובר לחודש ספטמבר 2014, פנה הנאשם לשכנו, מר ישראל בוקובזה (להלן: "**המתלונן**") אותו מכיר מזה שנים רבות, והציע לו להשתתף עמו בעסקאות שונות. בין היתר, אמר הנאשם למתלונן כי חברו שהינו עו"ד בחיפה המטפל במכירת דירות מכינוס נכסים יוכל להציע להם בית לרכישה במחיר נמוך, על אף שידע כי נתונים אלה אינם נכונים. המתלונן סרב להצעות אלה.

עוד מתואר באישום זה כי במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, במהלך חודש ספטמבר 2014, ביקש הנאשם מהמתלונן הלוואה בסך של 50,000 ₪ אותה התחייב להחזיר עד ליום 4.10.14 על אף שידע כי לא יוכל לעשות כן.

בעקבות מצג השווא שיצר בפניו הנאשם, הסכים המתלון ומסר לנאשם \$ 10,000 במזומן. לאחר מכן דחה הנאשם את המתלון בתואנות שונות בדבר העיכוב בהחזרת ההלוואה, וזאת בזמן שידע כי מלכתחילה לא יכול היה להחזירה לאור מצבו הכלכלי הקשה.

במעשיו המתוארים, קיבל הנאשם לידי מתלון סך של \$ 10,000 בנסיבות מחמירות שעניין היקף המרמה, ריבוי המקרים, התחכום, ניצול האמון שנתן בו המתלון לרעה והכספים שנתן לו בעקבות אמון זה.

על-פי המתואר באישום מס' 14 - הנאשם הכיר את יהודה פורנטינו (להלן: "**המתלון**") במסגרת עבודתו במוסך, ובין השניים שרר יחסי אמון והמתלון הלווה כספים לנאשם במספר הזדמנויות.

במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה בתחילת שנת 2014, ביקש הנאשם מהמתלון הלוואה תוך יצירת מצג שווא לפיו בכוונתו וביכולתו להחזיר את ההלוואה. בהתאם למצג השווא, הלווה המתלון לנאשם סך של ₪ 125,750 (להלן: "**ההלוואה**"). הנאשם מסר למתלון בעת קבלת ההלוואה צ'קים לביטחון.

לאחר מכן דחה הנאשם את המתלון בתואנות שווא שונות ולא החזיר את כספי ההלוואה.

במעשיו המתוארים, קיבל הנאשם לידי מתלון סך של ₪ 125,750 בנסיבות מחמירות שעניין היקף המרמה, ריבוי המקרים, התחכום, ניצול האמון שנתן בו המתלון לרעה והכספים שנתן לו בעקבות אמון זה.

על-פי המתואר באישום מס' 15 - הנאשם הכיר את חיים וקנין (להלן: "**המתלון**") במסגרת עבודתו במוסך. במהלך חודש ספטמבר 2014 ביקש הנאשם מהמתלון הלוואה בסך של ₪ 30,000 תוך יצירת מצג שווא כאילו בכוונתו וביכולתו להחזירה (להלן: "**ההלוואה**").

כחודש לאחר מכן, בשל מצג השווא, מסר המתלון לנאשם ₪ 30,000 וסיכם עם הנאשם כי יחזיר את ההלוואה בתוך חודש ימים. הנאשם קיבל לידי את ההלוואה ביוזעו כי לא יוכל להחזירה בשל מצבו הכלכלי הקשה. במעמד קבלת ההלוואה מסר הנאשם למתלון צ'ק בטחון. לאחר כשלושה חודשים לאחר מכן ומשנכח המתלון כי הנאשם לא החזיר לו את ההלוואה, הפקיד המתלון את צ'ק הביטחון, אך הצ'ק לא כובד הואיל והחשבון היה מוגבל.

במעשיו המתוארים, קיבל הנאשם לידי מתלון סך של ₪ 30,000 בנסיבות מחמירות שעניין היקף המרמה, ריבוי המקרים, התחכום, ניצול האמון שנתן בו המתלון לרעה והכספים שנתן לו בעקבות אמון זה.

על-פי המתואר באישום מס' 17 - טוני מימון (להלן: "**המתלוננת**") הינה קרובת משפחתו של הנאשם ומכירה אותו מזה שנים רבות. במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה בשנת 2012, פנה הנאשם למתלוננת וטען בפניה בכזב כי יש מכרז לרכישת שטחים חקלאיים בקיבוץ נחל עוז, תוך שהציג בפניה מצג שווא, לפיו בכוונתו לגשת עמה למכרז וזאת למרות שלא התכוון לעשות כן, וביקש ממנה סכום של ₪ 50,000 במזומן על מנת להשתתף במכרז.

בעקבות מצג השווא, מסרה המתלוננת לנאשם 50,000 ₪ במזומן על מנת שייגש למכרז עבור שניהם.

זמן מה לאחר מכן, טען הנאשם בפני המתלוננת בכזב כי ישנם שדות נוספים וביקש סכום נוסף של 37,000 ₪. בעקבות מצג השווא, מסרה המתלוננת לנאשם סך של 37,000 ₪ במהלך השנים 2012-2013 במספר תשלומים.

לאחר מכן, טען הנאשם בפני המתלוננת בכזב כי הם זכו במרכז לרכישת הקרקעות ודחה אותה בתואנות שווא בדבר הסיבה לעיכוב במסירת הקרקע ומדוע לא ניתן לראותה. לבסוף הבינה המתלוננת כי לא היה מכרז ואין קרקעות ודרשה כספה בחזרה, אולם הנאשם לא החזיר את הכסף.

במעשיו המתוארים, קיבל הנאשם לידי מהמתלוננת סך של 87,000 ₪ בנסיבות מחמירות שעניין היקף המרמה, ריבוי המקרים, התחכום, ניצול האמון שנתנה בו המתלוננת לרעה והכספים שנתן לו בעקבות אמון זה.

על-פי המתואר באישום מס' 18 - בשנות המס 2012-2015 צבר הנאשם הכנסות ממעשי המרמה שביצע בסך של 1,799,7711. הנאשם נקט עורמה ותחבולה במזיד ובכוונה להשתמש ממש בכך שהסתיר מרשויות המס הכנסות אלו, בכך שכלל לא ניהל ספרי חשבונות ולא הגיש במועד דוחות למס הכנסה ביחס להכנסות אלו.

זירת המחלוקת

בהתאם למענה הכתוב שאותו מסר הנאשם, וככל שהדבר נוגע לאישומים 6 ו-17 הנאשם כפר בכך שהציע למתלוננים להשתתף במכרזים לרכישת מכוניות או רכישת שטחים. הכספים שניתנו על-ידי גב' נעמי שוחט, אמו של המתלונן באישום 6, נמסרו לנאשם כהלוואה שאותה לא הספיק להחזיר. הכספים שנמסרו על-ידי המתלוננת טוני מימון היו בעצם החזרה של כספים שאותם הלווה הנאשם למתלוננת כשהחזר הכספים נעשה באמצעות מזומן או באשראי. בנוגע לאישומים 12, 14, 15 הרי שהנאשם אכן קיבל כספים מהמתלוננים אולם מדובר בכספים שניתנו כהלוואה. בנוגע למתלונן חיים בוקבזה הנאשם החזיר לו 30,000 ₪ במזומן. בנוגע למתלונן יהודה פיורנטינו הוחזר "חלק ניכר מהכסף" ואילו ביחס לחיים וקנין ההלוואה טרם הוחזרה וזאת נוכח כך שהנאשם נקלע לקשיים כלכליים. בנוגע לאישום 18 הנאשם כופר כי קיבל כספים במרמה. מדובר בכספים שאותם לווה מאנשים ומשכך אינו חייב בגינם בתשלום מס.

פרשת התביעה

מטעם התביעה הוגשו מוצגים רבים והעידו עשרה עדים : יואב קציר (עד תביעה 2, אישום 1); עופר אלעד (עד תביעה 1, אישום 1); צבי ליס (עד תביעה 3, אישום 3); רבקה ליס (עד תביעה 4, אישום 3); אוהד שוחט (עד תביעה 7, אישום 6); חיים ועקנין (עד תביעה 17, אישום 15); יהודה פיורנטינו (עד תביעה 16, אישום 14); טוני מימון (עד תביעה 19, אישום 17); ישראל בוקבזה (עד תביעה 14, אישום 12) ומשה לביא (עד תביעה 27).

תמצית עדויות עדי התביעה

הואיל ובמסגרת פרק הדיון וההכרעה יידרש בית-המשפט באופן קונקרטי לחלקים הרלוונטיים, בכל עדות שנשמעה בבית-המשפט, בשלב זה של הכרעת-הדין תיפרש רק תמצית גרסאותיהם של עדי התביעה.

עד תביעה 7, אוהד שוחט (אישום 6)

המדובר במתלון באישום 6. זה העיד בחקירתו הראשית כי הנאשם הציע לו בכזב להשקיע 45,000 ₪ במכרז לרכישת ארבעה כלי רכב, אותם ימכרו ברווח לקיבוץ רביבים. את כספי ההשקעה גייס מאמו אשר רשמה שיק ע"ס הסכום האמור אותו העבירה יחד עמו לידי הנאשם. בהמשכם של דברים תיאר הבטחות שווא של הנאשם להעברת הכספים לחשבונה של האם (עמ' 81, 82 לפרוטוקול מיום 15.12.16), שחלקן אף הוקלטו במכשיר הטלפון שלו (ת/52) ובעקבותיהן הודיע לנאשם על כוונתו להפקיד את שיק הביטחון שקיבל ממנו הואיל ולא מצא אמון בדבריו. בהתאם לכך אמו של הנאשם הלכה להפקיד את השיק ואולם גילתה כי לשיק אין כיסוי וכפי הנראה "נפלה בפח" (עמ' 82 לפרוטוקול מיום 15.12.16, ש' 23-17). אשת הנאשם אשר התוודעה לפעולת ניסיון הפקדת השיק, יצרה קשר עם מר שוחט לברר פשר הדבר ובמעמד זה סיפרה לו על החובות הכספיים שאליהם נקלעו וכי ישנם קורבנות נוספים (עמ' 82, ש' 25-26; עמ' 83, ש' 1-7).

בחקירתו הנגדית העיד כי הנאשם עורר את חשדו כשבוע לאחר שהציע לו להשתתף במכרז ולאחר שפנה אליו בשנית וביקש סכום כסף נוסף, ולאור זאת אף החל להקליט השיחות עמו. הלה חזר על גרסתו ולפיה אמו רשמה את השיק ושניהם יחדיו נכחו במעמד מסירת הצ'ק לידי הנאשם.

עד תביעה 17 - חיים ועקנין (אישום 15)

המדובר במתלון באישום 15 אשר פגש בנאשם לראשונה במסגרת טיפול רכב שביצע במוסך אשר הוצג על-ידי הנאשם כמוסך בבעלותו (עמ' 15 לפרוטוקול, ש' 13; עמ' 16, ש' 19-16). לדבריו, זה הלווה לנאשם סך של 30,000 ₪ כנגד שיק דחוי לחודש קדימה, וזאת אך בשל כך שגילה אמפתיה כלפי מצבו הכלכלי של הנאשם, כפי שזה הציגו בפניו. זה שלל היכרות נוספת עם הנאשם והדגיש כי כל כוונתו הייתה "לעשות מצווה", אף אם הדבר ישתמע כאקט נאיבי (עמ' 17 לפרוטוקול, ש' 18). לדאבונו, לאחר שחלף מועד פירעון השיק, דחה אותו הנאשם בתירוצים שונים עד כי זה הבין ש"נעקץ" ובהמשך גילה כי מתנהלת חקירה פלילית כנגד הנאשם (עמ' 17 לפרוטוקול, ש' 4, 17).

עד תביעה 16 - יהודה פיורנטינו (אישום 14)

המדובר במתלון באישום 14 אשר משמש כאחראי רכב בקיבוץ נחל עוז. במסגרת עבודתו הכיר את הנאשם עד כדי שהפכו להיות חברים. הלה הלווה לנאשם כספים במזומן מספר הזדמנויות וזה האחרון נהג להחזיר לו הכספים לצד ריביות (עמ' 20, ש' 31 לפרוטוקול; עמ' 21, ש' 11, 32; עמ' 22, ש' 21-17). ביחס לכספים שנתן לנאשם במסגרת אישום זה, ציין אלה לא הוחזרו לו במלואם.

עד תביעה 19 - טוני מימון (אישום 17)

המדובר במתלוננת באישום 17 שהינה קרובת משפחתו של הנאשם (הנאשם אחיין של בעלה). מערכת היחסים בינה לבין הנאשם התאפיינה בפתיחות, קרבה ואמון מלאים וזו אף ראתה בו כאיש סודה (עמ' 53 לפרוטוקול). על-פי גרסתה, הנאשם הציע לה שותפות בעסקים אשר כללו הגשת הצעות למכרזים שונים, ומתוך האמון שנתנה בו והציפייה להפקת רווחים, העבירה לו כספים רבים במשך תקופה (עמ' 48, ש' 32; עמ' 49, ש' 2). זו סיפרה כי לא אחת העבירה לידי הנאשם גם כספים לצורך ענייניו הפרטיים, לרבות כרטיס האשראי שלה. לדבריה, חלק קטן מהכספים הוחזר לידיה. הפרשייה הגיעה לקיצה כאשר העדה ביטלה את כרטיס האשראי ואת השיקים הפתוחים ואלו שטרם הופקדו על-ידי הנאשם.

עד תביעה 14 - ישראל בוקובזה (אישום 12)

המדובר בשכנו של הנאשם שהינו המתלון באישום 12. לדבריו, הנאשם התחבב עליו והציע לו לרכוש נכסים במספר הזדמנויות שונות באמצעות חברו שהינו כונס נכסים (עמ' 63, ש' 9-10). במקרה אחר סיפר הנאשם למתלון על קשיים כלכליים שאליהם נקלעה אמו ובעקבות זאת העביר לו מר בוקובזה הלוואה בסך של 40,000 ₪ (עמ' 64, ש' 11-28). המתלון אישר כי הנאשם החזיר לו סך של 10,000 ₪ ואולם יתר הכספים טרם הוחזרו לו, על אף הבטחות שווא מצד הנאשם. עוד סיפר כי הגיע לביתו של הנאשם ושוחח עמו ועם אשתו אשר סיפרה על קורבנות נוספים, ובעקבות זאת החל המתלון לאגד את הקרבנות (עמ' 65, ש' 28-32; עמ' 66, ש' 1-7).

עד תביעה 27 - משה לביא

המדובר באח של אביו של הנאשם, ז"ל, ושותפו למוסך. זה סיפר כי הנאשם עבד במוסך במשך כ-20 שנים במגוון תפקידים לרבות יועץ שירות, מקבל לקוחות ופותח כרטיסי עבודה (עמ' 22, ש' 32-42 לפרוטוקול). לדבריו, לא ידע על ענייניו של הנאשם עם לקוחות המוסך ולכשגילה זאת ערך לו שימוע ופיטר אותו, בשנת 2014 (עמ' 23, ש' 42; עמ' 24, ש' 24 לפרוטוקול).

פרשת ההגנה

מטעם ההגנה העיד הנאשם לבדו. בפתח עדותו סיפר תחילה על עבודתו במוסך ברעם החל משנות ה-90 כאשר אביו ודודו היו שותפים בעסק. אביו עבד במוסך עד לפני כשנה וחצי שנתיים. בהמשכם של דברים התבקש להתייחס לאישומים בהם כפר ולמיוחס לו בהם.

ככל שהדבר נוגע למיוחס לנאשם באישום 12 שעניינו נטילת הלוואה מישראל בוקובזה הלה העיד כי מדובר בשכן שגר ברחוב שלו כאשר היחסים שלהם היו מעבר לשכנות ואלו התייעצו בנושאים שונים. לדבריו פנה אליו על מנת לקבל הלוואה כאשר בכוונתו הייתה להשיב אותה באמצעות כספי הפיצויים שאמור היה לקבל. הייתה לו כוונה וידיעה שהכסף יוחזר ובסופם של דברים בשל השתלשלות האירועים הצליח להחזיר רק חלק ממנה (ר' עמ' 28 מיום 25.1.17). בחקירתו הנגדית הוסיף כי הכסף נועד לאירוע של אח שלו והיה צורך לתת כסף לאחד הצלמים (עמ' 55).

ביחס לאישום 15 שבו מתואר כי הנאשם לקח הלוואה מחיים וקנין בידיעה כי לא יוכל להחזיר אותה, זה ציין כי מדובר היה בלקוח במוסך והוא הכיר אותו על הרקע הנ"ל. הוא לקח ממנו הלוואה בסך 30,000 ₪ גם כן מתוך ידיעה שיש לו מהיכן להחזיר שאם לא כן, כלל לא היה פונה אליו. בדומה לעניינו של ישראל בוקובזה גם כאן העיקולים בבנק גרמו ל"כדור השלג" להתגלגל ולהתנפח. העיקולים הללו הוטלו בשל חובות שצבר לאחר שעזב את המוסך. מעבר לצ'ק מחברת "כלל" גם לקח בחשבון את רצונו של אביו שחמישים אחוז מהעסק המשפחתי היינו המוסך יהיה רשום על שמו. ישנו סכסוך מול הדוד בנוגע למוסך ישנה תביעה שמתנהלת בבית-המשפט המחוזי (עמ' 30). בחקירתו הנגדית יוסיף כי מתוך 30 אלף ש"ח שלקח מחיים ועקנין החזיר 10,000 ₪ לישראל בוקובזה.

אשר למיוחס לו באישום 14 בעניינו של יהודה פיורנטינו העיד כי מדובר בקצין הרכב של קיבוץ נחל עוז אשר הביא למוסך ברעם עבודה רבה מהקיבוץ. הוא פנה ליהודה לקבל הלוואה שתמורתה כל חודש היה משלם לו ריביות בגין אותה הלוואה לפעמים דובר בסכומים בסך 1,250 ש"ח ולפעמים סכומים גבוהים יותר. לא פעם לקח הלוואה וסיים לשלם עליה ובהמשך לקח הלוואה חדשה. גם בעניינו של פיורנטינו הסתמך על כספי הפיצויים שעתיד היה לקבל. חינוכו אותו שיש לשלם ראשית את החובות, נראה כי יישאר לאחר מכן סכום כסף יש לחיות ממנו (עמ' 31).

בנוגע לאישום מס' 6 העיד כי אוהד שוחט אכן עבד אצלו בבית בתיקונים שונים והוא אף עזר לו לקבל עבודות קטנות בקיבוצים. אמו גרה ביישוב בו הוא גר במיתר. הוא פנה לנעמי וקיבל ממנה את הכסף. מעורבותו של בנה אוהד שוחט התמצתה בלקיחת האם מהרכבת אליו. הוא שוחח עם נעמי מספר פעמים בטלפון אף שלא בידיעת בנה: **"רצונה כבודה מה שנקרא"**. מדובר בהלוואה נטו ואם הגברת שוחט הייתה מעידה ניתן היה לשמוע זאת גם מפיה (עמ' 32).

בחקירתו הנגדית שב וחזר על כך שחלקו של אוהד שוחט היה בהבאת אמו לצורך מסירת ההלוואה. הכיר את נעמי שוחט כתושבת מיתר לשעבר ומכיר את בעלה, הם היו לקוחות שלו במוסך. היה מקבל ממנה הלוואה גם אם לא היה עוזר לבנה. כשעומת עם דברים שונים שמסר במשטרה, ענה כי עבר תקופה איומה בחקירות והוא אינו מורגל בכך. קצין החקירות אמיר עטאונה נהג כלפיו באופן איום ודברים שלכאורה מסר לא נאמרו כפי שנכתבו תופעה שחזרה על עצמה פעמים רבות בחקירה (עמ' 35).

הנאשם עומת עם דברים שנשמעו בשיחה שהקליט אוהד שוחט ואישר כי הוא מניח שזה אכן קולו שנשמע בשיחה הנ"ל. לתוכן הדברים חזר על כך שמדובר בהלוואה ולצערו כי לא יכול להחזיר כסף לאנשים שלהם הוא חייב. לא זוכר שאמר את הדברים שעל-פי הטענה מסר במשטרה: **"לא היה דבר כזה. לא זכור לי שאמרתי דבר כזה"** (עמ' 38, 39). תשובה דומה מסר כאשר עומת עם דברים שנאמרו מפיו בעימות שנערך עם אוהד שוחט **"לא זכור לי... איני יודע... לא זכור לי דבר כזה"**. בהמשך טען כי יכול והמניע של המתלונן למסור את הדברים כנגדו מקורם בכעס שלו כלפי אמו שנתנה לו הלוואה (עמ' 39) והוסיף במענה לשאלה הכיצד כל הדברים הללו נרשמו: **"אתה שואל את האדם כנראה הלא נכון"**.

הנאשם תיאר את התנהלותו של החוקר אמיר עטאונה שלדבריו:

...הוא גיחך במהלך החקירות, דיבר בצורה לא יפה במהלך החקירות ואתה יודע אדוני גם אני בן

אדם. יש מה שנקרא שמעליבים אותך, ופוגעים אותך, ואתה נמצא שם 9 שעות, 9 שעות אדוני. אז מן הסתם, אני אומר אולי, אולי עניתי מה שהוא רצה לשמוע, או עניתי דברים שיצאו מהקשרם שלא התקבלו על ידו בצורה כזו או אחרת" (ר' עמ' 40).

בהמשך כשעומת עם דברים דומים שמסר בפני חוקרי רשות המסים, שב וחזר כי לא זכר שאמר את הדברים וכי החוקר מרשות המסים היה אגרסיבי לא פחות מאשר החוקר אמיר עטאונה כאשר בחקירה של רשות המסים היה נוכח גם החוקר עטאונה וגרם לו לענות (עמ' 41).

בנוגע לאישום מס' 17 והמרמה המיוחסת לו כלפי המתלוננת טוני מימון, ציין כי היו ביניהם יחסים רומנטיים. לדבריו טוני איננה אדם אמין ויכול ויש לה אינטרס להעליל עליו. כשעומת עם דברים שמסר במשטרה לגבי היותה של המתלוננת אדם נורמטיבי ועל כך שכל מה שמסרה הנו אמת לאמיתה ענה כי פירש את השאלה לגבי היושרה של טוני שלא נכונה ובהמשך ציין כי נזכר שהחוקר אמר לו שבמידה ויודה בכול ישחרר אותו הביתה:

אני נזכר כרגע שמר אלעטאונה אמר לי, בוא תודה בהכל אני משחרר אותך הביתה... אמר לי אני משחרר אותך הביתה, אאמן לי בסוג הלחץ בו אני עמדתי גם אם היו אומרים לי גילי אתה עשית ככה וככה, יש סיכוי מהלחץ הנפשי שהיה קיים בי...

באופן קונקרטי שלל שקיבל מטוני 87,000 ₪ בגין השתתפות במכרזים ולאחר שהציגו לו הדברים שמסר בחקירה ענה כי דברים אלו לא נאמרו על ידו אלא על-ידי טוני. הקשר היחיד בינו וטוני לקיבוצים בדרום זה הצימרים שהלך יחד אֶתה אליהם: **"אני אענה לך, טוני מימון הדברים היחידים שהיו בקיבוצים זה היו צימרים... שהלכתי עם טוני מימון לצימרים בקיבוצים זהו... לא לא. לבלות איתה"**. כשנשאל מדוע טוני תעליל עליו ותשקר, מסר כי יכול והדבר נובע מכך שמערכת היחסים ביניהם הסתיימה.

בהמשך החקירה יעיד כי מכר את ביתם במיתר לאחר שהמשפחה גְדלה ותכנן לקנות בית. בינתיים גר בשכירות עד שהתחיל "כדור שלג" שלא עצר היום. עוד אישר כי בסוף שנת 2014 אמו החליטה להוציא אותו מניהול החשבון אם כי לדבריו מדובר בהחלטה משפחתית משותפת. אמו נחקרה על-ידי עטאונה למרות גילה המופלג. החוקר נתן לה להגיד דברים אותם הוא רצה לשמוע והלחץ אותה. הנאשם מאשר שלקח כספים מאמו אבל הדבר נעשה באישורה (עמ' 46, 47).

הנאשם נשאל לגבי העברות כספים אותן ביצע מחשבון האם כשלדבריו חלק היה עבור החזר הלוואות שלוה מאנשים, חלק היה עבור טיפול שיניים של האם. הנאשם עומת על כך שבמשטרה מסר כי הסכום היה עבור עסקה של דירה וענה כי הדברים שנכתבו הינם שקר. לא לקח כספים עבור הימורים. כשעומת עם דברים שמסר במשטרה לפיהם הימר אצל אדם בשל חוואן קרלוס בסך של למעלה מחצי מיליון שקלים הכחיש הדברים: **"לא היה ולא נברא... אני לא הימרתי... אני אומר לך, אני מקצר לך לא הימרתי"** (עמ' 48, 49). בדומה, הנאשם הכחיש הימורים בדוכני פיס אצל עופר ג'יני או אצל חווה אלפסי (שבניהם על-פי דברי הנאשם היה רומן).

כאשר הטיח התובע בנאשם כי הסך המצטבר של חובותיו עולה לאין ערוך על יכולתו הכלכלית באותה עת ומשכך לא

יכול היה להחזיר את ההלוואות אותן לקח. הנאשם במענה שב וחזר על כך שללא כל ספק הייתה לו כוונה להחזיר את הכספים (עד עמ' 56).

דין והכרעה

לאחר ששמעתי את עדי התביעה, את הנאשם, קראתי המוצגים השונים, נדרשתי לטיעוני הצדדים ולסיכומים, הגעתי לכלל מסקנה כי המאשימה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר את המיוחס לנאשם כאמור באישומים 6 ו-17. מאידך, מצאתי לזכותו מחמת הספק מאישומים 12, 14 ו-15.

עוד הגעתי לכלל מסקנה כי יש להרשיעו באישום מס' 18 אם כי מסכום ההכנסות בהן היה חייב במס כתוצאה ממעשי המרמה יקוזזו הסכומים שאותם קיבל הנאשם כהלוואה כאמור באישומים 12, 14 ו-15. אין באמור לעיל לגרוע מזכותם של המתלוננים באותם אישומים לדרוש כספם בחזרה במסגרת הליכים אזרחיים.

מסגרת נורמטיבית

טרם יידרש בית-המשפט לעדויות השונות לקביעות מהימנות ולמסקנות האופרטיביות, שומה להקדים מספר מילים ביחס ליסודות העבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

זוהי לשון סעיף 415 לחוק העונשין:

המקבל דבר במרמה, דינו מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות - דינו מאסר חמש שנים.

את סעיף זה יש לקרוא יחד עם הגדרת המרמה כפי שזו מוצאת ביטוי בסעיף 414 לחוק העונשין ולפיה:

מרמה - טענה עובדתית בעניין שבעבר בהווה או בעתיד הנטענת בכתב, בע"פ או בהתנהגות, ואשר הטוען אותה יודע שאינה אמת או שאינו מאמין שהיא אמת, ולרמות להביא אדם במרמה לידי מעשה או מחדל.

עבירת המרמה היא עבירה תוצאתית המחייבת הצטברותם של שלושה תנאים הכוללים קבלתו של "דבר", קיומה של מרמה, קשר סיבתי בין המרמה לבין קבלת ה"דבר".

רכיב נוסף העשוי להיוסף ליסוד העובדתי של העבירה, הוא קיומן של נסיבות מחמירות. נסיבות אלה נלמדות בין היתר מהתחכום שנלווה לביצוע המעשים, ממיהות הקורבנות, מהיקף המרמה והסכומים וכן מיחסי האמון המופרים. ביחס לגובה הסכומים המעורבים בעבירות המרמה ר' ע"פ 130/88 **שלום גרוסמן נ' מדינת ישראל**, פ"ד צג(4) 599, 608:

גם סכום של 20,00 דולר לאו מילתא זוטרתא הוא, ולעניין מרמה זהו סכום מכובד למדי. אין אני סבור, כי רק מעשים, שבוצעו בדרך מתוחכמת במיוחד או לגבי קורבנות תמימים, מכניסים את העבירה לתחום של נסיבות מחמירות- הגם שלרוב אלה, בדרך כלל, סימני היכר לכך. ואולם, במקרה דנן, רואה אני נסיבות מחמירות, בעיקר מחמת חובת האמון והיושר המחייבים ביחסים בין הבנק לבין יהלומן.

אשר ליסוד הנפשי הרי שזה מורכב ממודעותו של המבצע לכך שמעשהו הוא מעשה מרמה; ממודעותו לקיומן של נסיבות מחמירות, ככל שאלה קיימות וכן מכוונתו להתגשמות התוצאה של קבלת הדבר, לכל הפחות ברמת כוונה פלילית של פזיזות (ראו ע"פ 2597/04 אריה (לאוניד) רויטמן נ' מדינת ישראל, עמ' 12 (20.11.06) וכן ע"פ 2955/94 מ"י נ' נחום דרורי, פ"ד נ(4) 573, 578-579).

בע"פ 752/90 שמואל ברזל נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(2) 539, 557 עמד בית-המשפט על האינטרסים המוגנים על-ידי עבירת קבלת דבר במרמה:

...האינטרס החברתי עליו באה עבירת המירמה להגן הוא חופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של המרומה. פגיעה בחופש זה, אשר באה כתוצאה ממעשה המירמה ואשר הביאה למרמה יתרון או הישג, היא שעומדת ביסודותיה של העבירה שבסעיף 415 לחוק (ראה מאמרו של ד"ר ד' ביין, 'האינטרס החברתי המוגן באמצעות עבירת המרמה', הפרקליט כו (תש"ל) 85).

בע"פ 2597/04 אריה (לאוניד) רויטמן נ' מדינת ישראל (20.11.06) הדגיש ביהמ"ש את הפסול שבדרך השגת ההסכמה למסירת ה"דבר":

ואכן, ליבו של הפסול הגלום בקבלת דבר בדרך של מרמה, הינו הדרך הפגומה בה הושגה הסכמתו של מוסר ה"דבר" לידי המרמה. בדרך זו מעצם מהותה של עבירת המרמה, נבלעת חשיבותו של ה"דבר" בחשיבותה של ההסכמה אשר עוותה על-ידי המרמה ואשר הובילה לכדי מסירתו. אולם חרף התמקדותה של העבירה בדרך בה הושגה ההסכמה למסור את ה"דבר", אין בכך כדי לאיין את חלקו של זה האחרון במשוואה.

שלושה מאפיינים ייחודיים לעבירת קבלת דבר במרמה על פני עבירת הגניבה: בעבירת המרמה המרומה הוא זה שמרצונו ובידיעתו מעביר את אותו דבר לידי הרמאי, משמעותו של ה"דבר" בעבירת מרמה רחב ומקיף יותר ממשמעות הדברים אותם ניתן לגנוב, בעבירות מרמה אין צורך בהוכחת כוונת שלילה לצמיתות (ר' ספרו של המלומד קדמי על הדין בפלילים, חלק שני, מהדורת תשס"ו, עמ' 833).

על רקע הקדמה זו והאמור לעיל, סבורני כי יש לבצע הבחנה ברורה בין האישומים בהם כפר הנאשם (כפי שאף ראתה לנכון המאשימה לעשות בסיכומיה) ולחלק אותם לשתי קבוצות: האחת נוגעת לקבלת כספים לצורך השתתפות במכרזים והשנייה נוגעת לקבלת כספים במסגרת הלוואה שאותה ביקש הנאשם מאותם מתלוננים.

הקבוצה הראשונה נוגעת לאישומים 6 ו-17 שבהם בשל מצג השווא הנוגע להשתתפות במכרזים מסרו המתלוננים לרשותו של הנאשם את כספיהם. באישומים אלו על בית-המשפט לקבוע ממצא עובדתי האם כטענת המתלוננים הציע להם הנאשם להשתתף במכרזים או כטענת הנאשם, דובר בהלוואה. ככל שגרסת המתלוננים תתקבל או אז אין מיניי וביה מתקיימת הזיקה בין מסירת הכספים על-ידי המתלוננים מרצונם למצג השווא.

התמונה הנוגעת לכספים שניתנו כהלוואה מורכבת יותר ואינה חד-משמעית וזאת בשל מספר טעמים כפי שיפורטו בהמשכה של הכרעת-הדין, ובכללם השאלה מה היה המצג אותו הציע הנאשם למתלוננים, האם בשל אותו מצג נפרדו המתלוננים מכספם מרצונם, ולחלופין איזה מבין אותם מצגים היה המכריע במסירת הכספים. לכך יש להוסיף את הקושי בקביעה מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם ידע בעת קבלת הכספים כי מדובר במצג שווא.

הרשעתו של הנאשם באישומים 6 ו-17:

בפתח ראש פרק זה וכתות ראשון הנני לקבוע ממצא עובדתי ולפיו באישום 6 הנאשם הציע למתלונן בכזב להשקיע 45,000 ₪ במכרז לרכישת ארבעה כלי רכב אותם ימכרו ברווח לקיבוץ רביבים ואילו באישום 17 הציע הנאשם למתלוננת בכזב להשתתף במכרז לרכישת שטחים חקלאיים כשבעקבות מצג זה זו העבירה לו 87,000 ₪. קביעה זו נעשית מתוך כך שבית-המשפט נותן אמון מלא בגרסאות המתלוננים ולא פחות מכך דוחה מכול וכול את גרסתו של הנאשם בבית-המשפט אותה הוא מוצא בלתי-מהימנה בעליל.

ככל שהדבר נוגע למתלונן, אוהד שוחט, הרי שעדותו בבית-המשפט הותירה רושם חיובי. המדובר בעדות שעולה בקנה אחד עם ראיות אחרות בתיק ואף נתמכת באמירות רבות של הנאשם כפי שמסר אותם במשטרה. המדובר בעד לא מתוחכם שעובד לפרנסתו כאיש אחזקה אינסטלציה וחשמל. העד ענה בכנות באופן ישיר על כל שאלה שהופנתה לו. לדבריו, הציפייה שלו מהכניסה למכרז הייתה להרוויח כסף. לאחר שנכח שלא ירוויח מאותה עסקה, כל שביקש הוא לקבל את הכסף של ההשקעה ולא מעבר לכך. המתלונן מציין מעורבות של אחרים, לרבות מעורבות אשתו של הנאשם אשר בשלב מסוים התקשרה לברר מדוע הפקיד את צ'ק הביטחון ואת פשר השיחה ביניהם.

לא הוכח כל מניע של העד לבוא ולהעליל על הנאשם ולא ברור מה הרבותא מנקודת ראותו לציין קיומו של מכרז אל מול קיומה של הלוואה מקום בו ממילא זה החזיק ברשותו צ'ק ביטחון אותו גם הפקיד לאחר שנכח לגלות שלא מקבל את כספי אמו חזרה.

המתלונן הקליט את שיחותיו (המאחרות) עם הנאשם ואף דאג להביא לידי המשטרה, התנהלות שאינה עולה בקנה אחד עם עד כזב שמבקש להעליל על הנאשם עלילה בדבר הצעה להשתתפות במכרז שמעולם לא בא לעולם. שיחות אלו ותוכן עולים בקנה אחד עם עדותו בנוגע להשתלשלות האירועים לאחר שביקש לקבל חזרה את כספו.

יתר על כן, ניתן לראות כי המתלונן ולא אמו הוא זה שמנהל רצף ארוך של שיחות עם הנאשם ושב ומבקש ממנו להפקיד את הכסף. הנאשם אינו דוחה את המתלונן ואומר לו כי אל לו להתערב בהלוואה שנערכה מול האם אלא

רואה בו צד טבעי לאותה דרישה להשבת הכספים.

משיחות אילו ניכרת אכזבתו של המתלונן ממעשיו של הנאשם ובכך גם ניכר אובדן האמון שזה רוחש לאמתלות השונות אותו מציג הנאשם כהסבר לכך שהכסף לא הושב, בכללן שוני בשווי סכום ההעברה בשל מעבר יום המסחר, טעות של הפקידה, צורך בחתימת אשתו על הצ'ק וכיו"ב.

המתלונן העיד כי אינו מבין כלל במכוניות, דבר שהביא את בא-כוח הנאשם להטיח במתלונן הכיצד סבור היה שניתן להרוויח כסף רב כל כך ביחס להשקעה המקורית. זה ענה כי הסתמך על הדברים שמסר לו הנאשם וזוכים לאמונו של בית-המשפט. במסגרת ניהול התיק שמע מספר לא מועט של עדים, חלקם אנשים מלומדים (לרבות דוקטור מומחה ברפואה) אשר ציינו את היכולת הרטורית הגבוהה של הנאשם ויכולתו לשכנעם בדבר כדאיות המכרז אפילו מדובר בעשרות אלפי שקלים פער בין המחיר המקורי לבין זה שיוכלו לקבל בשל מעורבותו של הנאשם.

ביחס לעסקה זו נטען כי מקום בו האם היא זו שהעבירה את הכספים הרי שהמתלונן, אוהד שוחט, בנה, "זר" לאותה עסקה וספק האם מדובר במתלונן הרלוונטי בתיק. טענה זו אין לקבל שכן העסקה לרכישת מכוניות נעשתה מול אוהד ולא מול אמו. מצג השווא נעשה גם כן מול העד אשר בעקבות אותו מצג דאג להשיג מימון שבמקרה זה בא בדמות קבלת צ'ק מאמו. המרמה, כפי שזו מיוחסת לנאשם הנה כלפי אוהד שוחט ולא כלפי אמו. אין זה רלוונטי כלל מה אמר המתלונן לאמו בנוגע למטרת הכספים (כפי שלא היה זה משנה מה נאמר לפקיד הבנק במידה שהיה מבקש למשוך את הכספים מחשבון הבנק שלו). לא בכדי המתלונן הוא זה שהלך להגיש תלונה במשטרה ולא אמו כאשר במענה לשאלת הסניגור, מדוע לא עשתה כן, ענה בפשטות כי: **"אימא שלי היא רק האמצעי שנתן כסף לדבר הזה. כל העניין היה ביני לבינו"**.

רושם דומה הותירה גם המתלוננת טוני מימון אשר הנה קרובת משפחתו של הנאשם שהנו אחיין של בעלה. מדובר במתלוננת שעל-פני הדברים מנהלת אורח חיים נורמטיבי ועובדת ב"ידיעות אחרונות". המתלוננת לא הסתירה כי ראתה בנאשם חבר קרוב, איש סוד, אדם שיכלה לספר לו כל דבר שקורה בביתה בין אם הדבר נוגע למערכת היחסים עם בתה או עם בעלה.

העדה ענתה בכנות על כל שאלה ומקום בו לא הייתה בטוחה ציינה הדבר. המתלוננת לא ביקשה להגדיל ולהכפיש בכל מחיר את הנאשם. כך ציינה כי הנאשם הציע לה להיות שותפה בעסקים: **"לא בלחץ ולא באיומים פשוט שניהיה שותפים בעסקים וכאלה אני השבתי בשמחה שזה בסדר וזהו מפה התגלגלו העניינים..."**

אין מחלוקת כי המתלוננת העבירה כספים רבים לידי של הנאשם לצרכיו הפרטיים כאשר הדבר נעשה מתוך האמון המלא שלה בו ומערכת היחסים שנרקמה ביניהם הגם שהיה בכך כדי להציג את המתלוננת כחסרת שיקול דעת או פוחזת. המתלוננת ציינה באופן מפורש כי נתנה לנאשם את כרטיס האשראי שלה וצ'קים חתומים בהסתמך על דבריו כי אל לה לדאוג ובכוונתו להחזיר לה את הכספים. לו כל רצונה היה להפיל את הנאשם יכולה הייתה בנקל להכחיש מתן פיזי של כרטיס האשראי שלה לנאשם. בכך גם היו נמנעות אותן שאלות שהתנהלות זו הקימה מצד הסניגור בנוגע

"לעומק" הקשר בין הצדדים שיכול ועל-פי הטענה גלש לפסים רומנטיים. המתלוננת כאמור בחרה למסור גרסה כנה, אותנטית שניכר היה בעת מסירת הדברים שאלו נמסרו מתוך כאב על האופן שבו רמס הנאשם את האמון המלא, שלא לומר הטוטאלי, שהיה לה בו.

במסגרת אותה מערכת יחסים הועברו כספים רבים על-ידי המתלוננת לידי הנאשם. חרף כך, המתלוננת הפרידה בין כספים שניתנו לצורכי השתתפות במכרז שלגביהם פירטה את מקור המימון, לכספים שניתנו על סמך אמון ולצורך צרכיו האישיים של הנאשם (שלגביהם אף לא יוחסה לנאשם עבירה פלילית). חיזוק לדברים שאותם מסרה המתלוננת ניתן למצוא במסמכים שהגישה למשטרה ושסומנו כמוצגים בתיק. בהקשר לכך ר' ת/22 שבו ניתן להבחין בהעברתם של 50,000 ₪ מיום 10.10.2012 וזאת לאחר שיום קודם לכן הופקד סכום של 60,000 ₪ בחשבון "קרן כינרת". כך גם ר' ת/23-30 שבהם המתלוננת מסמנת באופן קונקרטי מה מבין ההוצאות המופיעות באותם דפי חשבון היו שלה ומה היו של הנאשם.

הערכת גרסתו של הנאשם

אל מול האמון אותו רוחש בית-המשפט לטוני מימון ולאודה שוחט, בית-המשפט דוחה מכול וכול את גרסתו של הנאשם כפי שזו ניתנה במענה לכתב האישום ובהמשך נמסרה מפיו במהלך פרשת ההגנה.

כאן המקום לציין כי באופן כללי עדותו של הנאשם בבית-המשפט הותירה רושם רע. המדובר בעדות מיתממת, עדות רצופה סתירות, פריכות ותהיות. עדות שבה הנאשם מבקש להשחיר את פניהם של המתלוננים השונים והכול תוך הצגתו כקרבן לעלילה שרקם דודו יחד עם אחרים. מדובר בעדות שעמדה גלמודה ללא כל תימוכין בין אם בעדויות נוספות (אשר היה מתבקש להביאן) ובין אם באסמכתאות כאלה ואחרות. יתר על כן, המדובר בעדות אשר עומדת בחלקים רבים ממנה בסתירה מוחלטת לדברים שנמסרו מפיו של הנאשם בחקירותיו המשטרתיות, לרבות במענה לכתב האישום וכמכלול יש לדחותה.

טרם יידרש בית-המשפט לגרסאות הנאשם ולשקרים הרבים השזורים בה, כאן המקום לציין כי בתחילתה של החקירה המשטרתית הנאשם לא הכחיש קבלתם של כספים לרבות לא כאלה כתוצאה ממכרז שלכאורה הציע למי מהמתלוננים להשתתף בהם אלא שלדבריו מצבו הכספי הידרדר ומנע ממנו לעמוד בהתחייבויות השונות.

בהמשכם של דברים, וגם כן באופן כללי ניתן לומר כי עם התקדמותה של החקירה ולאחר שהתברר לנאשם בהסתמך על חומר הראיות שהוטח בו כי יקשה עליו להוכיח שהוא נטל באופן אישי חלק בהשתתפות במכרזים הלה שינה גרסתו וציין כי הוא בעצמו נפל קרבן לנוכל שהציג עצמו כ"עו"ד ליברמן מחיפה" שאליו העביר את הכספים שקיבל מהמתלוננים לצורך השתתפות במכרזים כאלה ואחרים.

מאידך, קו ההגנה שנקט במהלך ניהול המשפט שלל כל הצעה להשתתף במכרזים, והתבסס על לקיחתם של כל הכספים כהלואות.

באופן קונקרטי וככל שהדבר נוגע לאישום 6 גרסתו של הנאשם בבית-המשפט עומדת בסתירה לדברים שמסר בחקירותיו השונות, גרסה שבחלקים רבים ממנה הנה גרסה כבושה שאינה עומדת במבחני היגיון ושכל ישר. ובמה דברים אמורים.

בהודעתו הראשונה מיום 27.01.2015 (ת/46) התבקש הנאשם להתייחס לקבלת הכספים מהמתלונן אוהד שוחט. בהודעה זו מוסר הנאשם תחילה כי:

ש': ספר לי מה היה בבקשה עם אוהד שוחט. ת': אני התקשרתי אליו וביקשתי ממני (צ"ל ממנו ד.ב.ט) עזרה בסך 45 אלף ₪ כדי שאני אקנה כמה מכוניות כי אני מבין במכוניות ורציתי לעשות לי פרנסה כי אין לי פרנסה בכלל...

בהמשכה של אותה הודעה נשאל הנאשם שאלה קונקרטיות לגבי איזה מכרז רכבים התכוון לגשת וענה: **"רציתי ללכת על מכרז של שני רכבים טנדרים, מחברות שמוכרות רכבים, רציתי לשים הכסף על הרכבים, אם הייתי זוכה הייתי משלים הכסף. ומזה רציתי להתפרנס"**.

הנאשם עומת עם דבריו של המתלונן כי את הכסף המגיע להם (מהזכייה במכרז ד.ב.ט) הם יקבלו מקיבוץ רביבים וענה כי: **"לא, לא, אמרתי לו במידה ואנחנו נזכה במכרז אני יש לי אנשים שיקנו את הרכבים ואם מכיר את הרכבים יהיה לנו כסף"** (הדגשות לא במקור. מכאן ולהבא לשם הנוחות כל ההדגשות אינן במקור - ד.ב.ט).

הנה כי כן, אמירתו הראשונה של הנאשם במשטרה מאשרת הלכה למעשה את גרסתו של המתלונן לפיה הפניה של הנאשם הייתה למתלונן ולא לאמו, הייתה כוונה להשתתף במכרז מתוך כוונה למכור את הרכבים ברווח. כפי שצוין לעיל, הנאשם בשלב זה מציג לחוקר מצג שלפיו מדובר בעסק לכל דבר ועניין שלא יצא לפועל מקשיים כלכליים.

בהודעה נוספת של הנאשם ביום 30.08.2017 (ת/44) הנאשם פותח את חקירתו בכך שמודיע לחוקר שכל המתלוננים יקבלו את כספם עד השקל האחרון ומפרט את רשימת המתלוננים וסכומי הכסף אותם הוא חייב. בסמוך לאחר מכן, הנאשם מגיש לחוקרת דף שבו רשימת בעלי החוב (סומן אא 1 30.8.15):

**...גבי גלעד עבודה
סנדרו הלוואה
שוחט מכונית
יהודה הלוואה
פרנקל מכונית...**

גם מסמך זה שעל-פי הנלמד נכתב בכתב ידו של הנאשם ונועד לפרט את מקורות החוב, מדבר בעד עצמו ומלמד כי מקור החוב אליבא דידו של הנאשם הנו מכוניות היינו השתתפות במכרז ולא הלוואה כפי שטען בבית-המשפט.

בהודעתו של הנאשם מיום 08.09.2015 בפני חוקר מס הכנסה (ת/47) הנאשם מציין כי לקח כספים אותם העביר

לעו"ד ליברמן לצורך השתתפות במכרזים כאשר ביחס למתלון וביחס לאמור באישום 6 ציין כי:

**נעמי שוחט העבירה לי, לפי מיטב זכרוני, 40,000 ₪ בצ'ק, את הצ'ק הפקדתי בחשבוני, לא הצלחתי לרכוש בעבור בנה רכב ואז חשבוני הפך להיות מוגבל ולכן לא קיבלה את כספה חזרה. ש': ספר לי איך ניסית לקנות לבנה רכב. ת': דרך קיבוץ נחל עוז. יהודה פיורנטינו. היה אמור לצאת ג'יפ שיהודה שהוא הקצין רכב בקיבוץ ואמר לי שהוא ידאג שהרכב יגיע אלי...
...**

בעימות שנערך בין הנאשם לבין המתלון ביום 13.09.2015 (ת/34) הנאשם מבקש להוציא את המתלון כצד מעורב ומציין כי הכול נעשה מול אמו של המתלון נעמי שוחט. הנה-כי-כן, גם בעימות זה הנאשם מציין כי הכספים התקבלו עבור מכרז לרכישת מכוניות ולא כהלוואה לשם סיוע למצבו הכלכלי:

ש' החוקר לגילי: איפה המכרז הזה של הארבעה רכבים שבהם לקחת מאוהד ומאמו את הכסף? ת': "אני קיבלתי מאמו של אוהד בלבד את הצ'ק, אני נתתי לה צ'ק על שמה בלבד המכרז היה אמור להתקיים במשאבי שדה, בקיבוץ, במחלקת רכב... ההצעה הייתה בחודש אוגוסט 2014 כתוצאה מכך שעזבתי את מקום עבודתי משכתי את ההצעה חזרה והגברת נעמי שוחט תקבל את כספה חזרה... ההצעה כבר לא קיימת, אני משכתי אותם והיא הייתה על שמי ועל שם גברת נעמי שוחט.

בהמשך של אותו עימות, הנאשם אף יציין כי עדכן את אמו של המתלון שמשך את ההצעה למכרז (ת/34, ש' 49) יוסיף כי בשל היותו של המתלון עצמאי (הכוונה בעל עסק עצמאי ד.ב.ט) ההתנהלות נעשתה מול האם. כמו כן, הנאשם יאשר שהמתלון היה נוכח בעת קבלת הצ'ק מנעמי לנאשם וכן קבלת צ'ק הביטחון ממנו לנעמי. בהמשך יוסיף כי:

לפי בקשתם של האם ואוהד ביקשו לנסות שהמכרז יהיה על שמי ולאחר שלא יכולתי, השם של אמו התווסף, אולי לא זכרתי... בתחילת הדרך התבקשתי על ידם לומר במידה ואנשים ישאלו, שהכסף ניתן בצורת הלוואה ולאחר מכן אמרתי לנעמי ששמה יהיה חייב להופיע במכרז.

מן המקובץ לעיל, עולה כי בארבע חקירות שונות שנפרסו על-פני תשעה חודשים, הנאשם פעם אחר פעם קושר בין קבלת הכספים מנעמי שוחט להשתתפות במכרז לרכישת מכוניות. גם אם הנאשם ישנה מעט את גרסאותיו בנוגע לאופן שבו אמור היה להתבצע המכרז, עדיין בליבת גרסתו עומד מצג שווא שזה הציג בפני המתלון ולפיו הכסף נועד על מנת לזכות ברכבים שימכרו ברווח.

הנאשם עומת עם דברים אלו בחקירתו ותשובותיו נעו בין "אינו זוכר" לבין דברים שהוצאו מהקשרם, או דברים שהוצאו מפיו תחת חקירה דורסנית שנוהלה על-ידי החוקר אמיר אלעטאונה:

...הוא גיחך במהלך החקירות, דיבר בצורה לא יפה במהלך החקירות ואתה יודע אדוני גם אני בן אדם. יש מה שנקרא שמעליבים אותך, ופוגעים אותך, ואתה נמצא שם 9 שעות, 9 שעות אדוני. אז מן הסתם, אני אומר אולי, אולי עניתי מה שהוא רצה לשמוע, או עניתי דברים שיצאו מהקשרם שלא התקבלו על ידו בצורה כזו או אחרת (ר' עמ' 40).

כשעומת עם דברים דומים שמסר בפני חוקרי רשות המסים, שב וחזר כי לא זכר שאמר את הדברים וכי החוקר מרשות המסים היה אגרסיבי לא פחות מאשר החוקר אמיר עטאונה כאשר בחקירה של רשות המסים היה נוכח גם החוקר עטאונה שגרם לו לענות כפי שענה (עמ' 41).

טענות אלו של הנאשם הנן טענות בעלמא שלא מוצאות כל ביטוי בחקירות השונות ואף לא ברמיזה. כך לא אחת מצוין בגוף ההודעות כי הנאשם מבקש הפסקה, החקירה נעצרת לצורך שתייה, עישון, טיפול רפואי וכיו"ב. אכן מדובר בחקירות ממושכות אולם הדבר נובע מהיקפי המרמה העצומים שבהם היה מעורב הנאשם, ריבוי הפרטים וריבוי גרסאותיו של הנאשם אשר הצריכו מספר רב של חקירות ולא נעשו מתוך מניע זר של להתיש את הנאשם או לשבור את רוחו.

ועיקר העיקרים. בתיק זה לא הועלתה טענת זוטא. לא זו בלבד הרי שהחוקר אמיר אלעטאונה שלגביו נטענו מרבית הטענות כלל לא התבקש להעיד וכך גם לא חוקר מס הכנסה, וכל הודעות הנאשם הוגשו בהסכמה.

ת/52 תמלול שיחות בין אוהד לבין הנאשם

המתלון אוהד שוחט העיד בבית-המשפט כי בשלב שהחל לחשוד שנפל קרבן למרמה התחיל להקליט את שיחותיו מול הנאשם. המדובר בשיחות מאוחרות לקבלת הכספים וליצירתו של אותו מצג שווא, ובהן המתלון נשמע מנסה לשכנע את הנאשם להשיב את הכספים השייכים לאמו של המתלון. חרף העובדה שמדובר בשיחות מאוחרות למרמה המיוחסת לנאשם, זה נשמע באחת מהשיחות אומר למתלון כי: **"קודם כל אני אבוא גם לאמא ואני אתן לה על מה שמגיע לה מהעסקה, אוהד, מגיע לאמא, זה שהיא נתנה לך, זה מגיע לה, טוב, אנחנו נקבל החלטה משותפת כמה ניתן לה..."** (ת/52, עמ' 15, ש' 8 מסוף העמוד).

גם אם מדובר במשפט שנאמר על-ידי הנאשם ללא הקשר רציף לדברים שנאמרו לפני או אחרי, וגם אם המדובר במשפט שנאמר אגב ניסיונותיו של הנאשם להתחמק מהחזקת הכספים, יש בו ללמד על אמתות גרסתו של המתלון. דברים אלו נאמרים מתוך כך שהנאשם באמירה זו מאשר קיומה של עסקה ולא הלוואה, מאשר כי הכספים עברו מאמו של המתלון למתלון ולא ישירות אליו, ובעקיפין יש בהם ללמד על קיומה של תכנית משותפת לו ולמתלון, שכן כאמור על-פי דבריו אלו יקבלו "החלטה משותפת" כמה כסף לתת לאמו של המתלון.

סתירה חזיתית קיימת גם בין עדותו של הנאשם בבית-המשפט ביחס לקבלת הכספים מטוני מימון ולפיה אלו ניתנו כהלוואה ועל רקע רומנטי אל מול דברים שמסר בהודעותיו השונות במשטרה.

עיון בת/40, הודעת הנאשם מיום 06.09.2015 מלמד כי בשעה שהנאשם התבקש לספר על טיב הקשר שלו עם המתלוננת ציין כי מדובר באשתו של דודו וכי להם קשר מיוחד וכי אף עזר להם בעבר. באופן ספציפי כשהתבקש לפרט על הכספים שקיבל מהמתלוננת ציין כי פעמים מספר זו פנתה אליו ואמרה לו שהיא רוצה לעזור כלכלית לילדיה וביקשה

את עזרתו. בתחילה זה דחה אותה אולם בפעמים האחרונות: **"...הסכמתי לקבל את עצתה ואכן קיבלתי ממנה במספר פעמים סכומי כסף"**.

יושם לב כי הנאשם מגדיל לעשות ומציג את קבלת הכספים מטוני כטובה שהוא עושה עבורה על מנת שיהיה לה כסף לתת לילדים שלה בניגוד לרצון אביהם. ביחס למטרת קבלת הכספים ענה כי: **"אמרתי לטוני שישנם מגרשים שדרכם אפשר יהיה לגרום להכנסה נוספת ולצערי הרב כשלתי על-ידי אותו אדם שהציג עצמו כעו"ד ליברמן אמיר..."** בהמשך יאשר כי קיבל ממנה בתחילה 50,000 ₪ ולאחר מכן סכומי כסף נוספים: **"היא לא צודקת, זה לא דרישה, אבל קיבלתי ממנה 50,000 ₪ בהתחלה על פי דרישתי וזאת על פי דרישתו של עורך הדין"**.

הנאשם יאשר כי טוני פנתה אליו לקבל ממנו חזרה כספים אולם הוא דחה בקשה זו: **"לא החזרתי לה את הכסף לפי מה שהוא אמר, עורך הדין"** (הכוונה לאותו עו"ד ליברמן פרי דמיונו של הנאשם - ד.ב.ט.). בדומה למתלוננת הנאשם יאשר כי חוץ מהכספים שקיבל ממנה לצורך רכישת אותם מגרשים קיבל כספים נוספים אולם זאת עשה בידיעתה ובאישורה: **"אני עשיתי שימושים אחרים, אני מודה, אני מאשר, אבל כל שימוש היא ידעה"**.

גם ביחס לאמירות אלו התבקש הנאשם בעדותו בבית-המשפט לתת הסבר. הסבר של ממש לא ניתן, כאשר ביחס לחלק מהדברים האמורים לעיל ציין הנאשם כי: **"התשובה היא פשוטה שהדברים האלה לא נאמרו על ידי, הם נאמרו על ידי טוני מימון, תבדוק טוב"** (עמוד 43, ש' 4).

בהמשך יעלה הנאשם הסבר חדש בדמות "פיתוי והשאה":

אני נזכר כרגע שמר אלעטאונה אמר לי, בוא תודה בהכל אני משחרר אותך הביתה... אמר לי אני משחרר אותך הביתה, אאמן לי בסוג הלחץ בו אני עמדתי גם אם היו אומרים לי גילי אתה עשית ככה וככה, יש סיכוי מהלחץ הנפשי שהיה קיים בי..."

גם כאן ניתן לראות כי הנאשם משנה טעמיו והסבריו כפי שנוח לו וכפי שהדבר ישרת את מטרותיו, ההסברים שסיפק אינם יכולים לדור בכפיפה אחת ומשתנים בהפרשי זמן קצרים.

לא למיותר לציין כי בעת שהודה הנאשם בקבלת כספים לצורכי השתתפות במכרז, הלה, מנקודת ראותו, לא ראה בכך כהודאה בביצוע עבירות פליליות שכן בד בבד הסיר מעליו כל אחריות וציין כי הכספים הועברו לאותו עו"ד ליברמן והכול מתוך תקווה שגרסת בדים זו לא תופרך. כיום, לאחר שהנאשם הורשע במרביתם של האישומים אין עוד מחלוקת כי אותו עו"ד ליברמן הנו פרי המצאה של מוחו הקודח של הנאשם. בנפול גרסת עו"ד ליברמן, נותרה הודאת הנאשם במצג השווא ללא "רכיב הפטור" כשבזו הפעם, הדבר מוביל לקיומה של העבירה הפלילית. יש באמור לעיל להתמודד עם טענת הגנה אפשרית לפיה מקום בו נמצא שגרסתו של הנאשם במשטרה הייתה שקרית או אז אין כלל מקום להיבנות מפרטים מסוימים המופיעים בה לצורך קביעת ממצאים לחובת הנאשם.

מגמת הכפשה

מעבר לסתירות הבולטות בגרסאותיו של הנאשם, מעבר לרושם הכללי העגום שזו הותירה, ניתן היה להבחין בנקל הכיצד הנאשם מנסה להשחיר את פניהם של המתלוננים באופן מופגן ומזלזל, הגם שעל-פי קו ההגנה שאותו הציג בבית-המשפט הוא זה שקיבל מהם כספים. בהקשר לכך ר' בין היתר דבריו של הנאשם בבית-המשפט ביחס למתלונן אוהד שוחט:

נעמי שוחט לוותה לי כסף כי לבן שלה אוהד כמו שטענתי לפני עשה, היה עושה אצלי בבית כל מיני עבודות שיכלתי לעשות לבד, אבל מחסד וכל מיני... אני מה שהיה לי עם אוהד שהייתי עוזר לו ודואג לו בין החברים ובקיבוצים שהכרתי קצת פרנסה, אני מניח שהייתה לזה השפעה אבל לא יותר מזה...

תמונה דומה עולה גם ביחס לדברים שמסר הנאשם לגבי המתלונן אוהד שוחט, כאשר בשתי הזדמנויות שונות במשטרה זה מרמז ואף מציין במפורש כי מדובר בעבריין מס:

את בנה של נעמי הכרתי בהיותו מבצע תיקוני בתים ובין היתר תיקן אצלי בביתו מספר לא קטן של פעמים... ולא קיבלתי ממנו מעולם חשבונית... תמיד שילמתי לו במזומן לפי בקשתו... דרשתי ממנו פעם חשבונית לקבלות וכל פעם עם סיפור אחר... הסכום המצטבר הוא בסביבות 10,000 ₪.

בסוף העימות שנערך בין השניים הלה זורק לחלל האוויר אמירה שלפיה: **"אני אפגוש אותו במס הכנסה ובמע"מ"**.

כך הם פני הדברים ביחס לטוני מימון אשר בחקירה במשטרה ציין כי: **"לא, מדובר באישה אמינה ונורמטיבית לחלוטין ואני מבקש לציין שכספה כמובן יוחזר לה במלואו. ש': כלומר מדברייך ניתן להבין ולהסיק שאין לטוני כל אינטרס להעליל עליך עלילת שווא. ת': לחלוטין לא, חס וחלילה, אני מאמין ביושרה"**.

והנה, באופן "מפתיע", אותן יושרה ואמינות נעלמו לחלוטין מהאופן שבו תיאר הנאשם את המתלוננת בבית-המשפט ואלו התחלפו בהכפשות ושאר תיאורים מזלזלים: **"ש': יש לטוני מימון אינטרס להעליל עליך עלילות. ת': מן הסתם, אולי כן... אולי יש בה כעס כלפיי... אני פרשתי את השאלה של אותו עו"ד לגבי סוג היושרה של טוני מימון לא נכון..."**

כשהתבקש להתייחס לדבריה של טוני לגבי שטחים השייכים לקיבוצים בחר להגיב בצורה מתריסה וענה: **"...טוני מימון הדברים היחידים שהיו בקיבוצים היו צימרים... שהלכתי עם טוני מימון לצימרים בקיבוצים זהו... לא לא. לבלות איתה [...] אולי טוני מימון כועסת על גיל והיות מערכת היחסים בינינו הסתיימה" (עמ' 43, ש' 41-30).**

להדגיש כי ביחס לאישומים אלו (בשונה מאישומים 14, 15, 12) אפילו הנאשם בסופם של דברים לא החזיר את הכספים בשל הסתבכות כלכלית, אין בכך כדי להכשיר או להלבין את מעשיו הפליליים שכן מלכתחילה הוצאת הכספים

מקורה במצג השווא בדבר קיומם של מכרזים.

שתי הערות ביחס לאישומים אלו טרם סיום.

המאשימה מבקשת לבסס את אשמו של הנאשם גם מכוח "מעשים דומים". ספק אם נכון לעשות שימוש בדוקטרינה זו שנועדה לשלול טענה בדבר העדר מחשבה פלילית שכן קו ההגנה של הנאשם כפי שהתבסס במהלך ניהול התיק אינו מבוסס על תום הלב שבו פעל אלא מבוסס על כפירה מוחלטת בעצם ההצעה להשתתף במכרז כזה או אחר.

הערה שנייה נוגעת לדבר קיומן של אותן נסיבות לחומרה. ההגנה לא כפרה ולמצער לא נתנה דעתה ביחס לשאלת היות מעשיו של הנאשם כאלה העונים על הגדרות העבירה. למען הסר ספק ובתמצית יצוין כי המדובר בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות כשאותן נסיבות לחומרה באות לידי ביטוי בין היתר בסכומי המרמה, בתחכום ובניצול האמון שהיה קיים בין הנאשם לקרבנות השונים. הדברים אמורים ספציפית לשני האישומים שבהם הורשע הנאשם בנפרד מהשאלה הנוגעת להתייחסות למכלול מעשיו של הנאשם כתכנית עבריינית אחת כוללת, דבר אשר בית-המשפט יידרש אליו במסגרת גזירת העונש.

הרשעתו של הנאשם באישום 18:

במענה לכתב האישום כפר הנאשם בכך שקיבל לרשותו כספים במרמה, כשלדבריו אלו כספי הלוואה שאינם חייבים בדיווח למס הכנסה. נוכח הודאתו החלקית של הנאשם והרשעתו באישומים 6 ו-17 נופלת מאילה טענת הגנה זו. לא נטענו טיעונים חלופיים, ועל-פני הדברים די היה בכך כדי להביא להרשעתו באישום זה בביצוע ההתאמות המתבקשות בסכומי המרמה נוכח זיכוי מאישומים 12, 14 ו-15.

חרף כך ולמעלה מן הצורך יידרש בית-המשפט בקצרה למסגרת הנורמטיבית הנוגעת לחובת תשלום מס גם על כספים שהתקבלו במרמה. ביחס לכך נקבע בשורה ארוכה של פסקי-דין כי פקודת מס הכנסה אינה מבחינה בין הכנסות חוקיות לכאלה שאינן חוקיות אלא די בכך שהופק רווח כדי שיהיה בגדר הכנסה חייבת במס. לעניין זה ר' בין היתר ת"פ 2307/85 בעניין **מדינת ישראל נ' יואל כוכבי** (פורסם בנבו), ע"פ 7593/08 **רוני רוטבלט נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) וכן ע"פ 557/79 **פקיד השומה ת"א נ' צבי לידור** (פורסם בנבו).

אין מחלוקת כי הנאשם לא דיווח על ההכנסות הללו, לא ניהל בגין רישומים כדן, ומשכך עבר על הוראת סעיף 220 לפקודת מס הכנסה. כאמור בפתיח, מסכום המרמה המצטבר המיוחס לנאשם בסך ₪ 1,779,771 יש להפחית את הסכומים שאותם קיבל כהלוואות באישומים 12, 14 ו-15: \$ 10,000, ₪ 125,750 ו-30,000 ₪ שבהם מצא בית-המשפט לזכות את הנאשם מחמת הספק.

זיכוי הנאשם מאישומים 12, 14 ו-15:

טרם יפרט בית-המשפט את הנימוקים לזיכוי מחמת הספק שומה לציין כי זיכוי זה לא בא מתוך מתן אמון בגרסותיו של הנאשם באישומים אלו, שכן הרושם הרע שעדותו הותירה בבית-המשפט חולש גם על פרטים רבים שמסר ביחס למתלוננים באישומים הללו. ההבחנה בין האישומים השונים נעשית נוכח הקושי המובנה בהוכחת המרמה בקבלת הלוואה וקיומו של ספק בנוגע להלך רוחו של הנאשם עובר לקבלתו.

מצג השווא

אליבא דהמאשימה מצג השווא בא בדמות הצגת יכולת פירעון על-ידי הנאשם למרות שיכולת שכזו לא קיימת ומדובר במצג שווא (ר' עמ' 20 לסיכומים).

המאשימה מפרטת בסיכומיה באופן קונקרטי את מצג השווא בדבר יכולת פירעון לגבי כל אישום בנפרד: ביחס לאישום 14 נטען כי מצג השווא מבוסס על שלושה אדנים: דבר היותו בנו של אחד מהשותפים במוסך "ברעם", קיומה של מערכת יחסים לווא-מלווא ארוכה בזמן, מתן צ'קים לבטוחה.

ביחס לאישום 12 נטען כי הנאשם ביקש הלוואה בסך 50,000 ₪, תוך שהוא מתחייב להחזירה עד ליום 4.10.14 על אף שידע כי מצבו הכלכלי קשה ואין ביכולתו להחזיר הלוואה זו. מצג השווא באישום זה אליבא דהמאשימה מבוסס על כך שהנאשם הציג את מטרת ההלוואה לצורך קניית נכס בתל-אביב עבור אחיו ובשל ההיכרות של הנאשם כמי כחלק ממוסך "ברעם". גרסת נאשם בנוגע למטרת ההלוואה שקרית.

ביחס לאישום 15 מצג השווא בדבר יכולת החזר בא לידי ביטוי במסירת צ'ק ביטחון, הצגתו כבעל מוסך "ברעם", זכאותו לכספים שאותם הוא עתיד לקבל בהמשך.

כאן המקום להעמיד דברים על דיוקם ולציין כי פירוט זה של המאשימה מערב לעיתים בין המרמה המהותית והרלוונטית לענייננו לפיה הנאשם נטל ההלוואות למרות ידיעתו בעת נטילתן שלא יוכל לעשות כן לבין נסיבות או רכיבי התנהגות של הנאשם שבאמצעותם יכול ויצר את אותו מצג שווא.

עוד בפתח ראש פרק זה שומה להקדים ולומר כי עצם נטילת הלוואה, באשר היא, כוללת בחובה הנחה מוסכמת על כל הצדדים כי הלוואה יכול להחזיר את הכספים. לא זו בלבד הרי שבזהירות המתבקשת סבורי כי מרמה של לווא כלפי המלווא יכול ותתקיים גם אם הלווא לא אמר באופן פוזיטיבי למלווא דבר וחצי דבר, ואף שתק, ובלבד שבעת לקיחת ההלוואה ידע כי אין המדובר בהלוואה אלא בקבלת כספים ללא כל יכולת פירעון.

לצד האמור לעיל, ומנגד, אין מחלוקת כי העובדה שלווה אינו מצליח לעמוד בפירעון הלוואותיו היא לכשעצמה אינה מלמדת על קבלת דבר במרמה. לשון אחר, "מבחן התוצאה" אינו המבחן הקובע. הלכה למעשה, מדי יום ביומו, אלפי לווים מוצאים עצמם בפני "שוקת שבורה" לאחר שהתחייבו לעמוד בהחזרים שונים. במקרים אלו ננקטים נגדם הליכים אזרחיים במסגרת הוצאה לפועל ללא כל טענה בדבר פליליות הקשורה בלקיחת ההלוואה. הדברים נכונים גם אם ניתוח

בדיעבד של מצבם הכלכלי ילמד כי מלכתחילה לא הייתה להם יכולת לעמוד בהחזרים השונים.

שילובן של הערות מקדימות אלו מלמד כי הבחינה הנה בחינה סובייקטיבית של הלך הרוח והיסוד הנפשי שנלוו בלקיחת ההלוואות. אם הנאשם ידע שבעת לקיחת הכספים לא יוכל להחזירם או אז קיימת מרמה וזאת אפילו הנאשם הבטיח להחזיר את אותן ההלוואות או הביע את רצונו לשלם למתלוננים את כספם "עד לשקל האחרון". בענייננו הנאשם מכחיש כל כוונה מרמה, טען וטוען כי לקיחת ההלוואות נעשתה מתוך ידיעה ברורה שהוא מסוגל להחזיר.

לכאורה יטען הטוען כי מקום בו בית-המשפט אינו בוחן לב וכליות, כל נאשם, כדוגמת הנאשם שבפני, יוכל לצאת זכאי בדין תוך הפרחת אמירות מילוליות בלבד בדבר אמונתו המלאה ביכולתו הכלכלית גם אם זו משוללת כל עיגון במציאות. אכן התחקות אחר הלך רוח של אדם יש ולעתים אינה פשוטה כלל ועיקר. ודוק, בית-המשפט אינו פוטר עצמו אך בקבלת אמתות אמונתו של הנאשם. אמירות אלו נבחנות על סמך מעשים שונים של הנאשם לפני ואחרי לקיחת ההלוואות, נתונים אובייקטיביים לגבי מצבו הכלכלי, מבחני היגיון ושכל ישר וכן נתונים שילמדו על מודעתו של הנאשם בדבר מצבו הכספי ויכולתו להיפרע מול אותם לוויים. הצטברותם של אלה יותירו בסופם של דברים ספק אם הנאשם ידע שלא יוכל להחזיק ההלוואות או כפי דבריו - האמין כי יוכל להחזיר הכספים במלואם.

בהינתן האמור לעיל, להלן יפורטו מספר נתונים אשר מובילים את בית-המשפט לתוצאה האופרטיבית שאלה הגיע.

נתון כללי ראשון נוגע להתנהלותו הכלכלית של הנאשם על-פני שלוש שנים, החל משנת 2012 וכלה בשנת 2014, כפי שהדבר נלמד מתדפיס חשבון הבנק של הנאשם שמספרו 69904 על שמו ועל שם אשתו המתנהל בסניף בנק הפועלים בעומר (ת/50). תדפיס זה מלמד כי לכל אורך שלוש השנים היה חשבון הבנק של הנאשם פעיל, שלא לומר פעיל ביותר. פעילות עסקית זו נמשכה ברצף גם כאשר בחלקים ניכרים מהתקופה המדוברת היה הנאשם ביתר חוב גבוהה. לא זו אף זו, הרי שניתן להבחין בהמשך פעילות בחשבון זה גם לאחר שחשבונו של הנאשם הוגבל. הדבר מלמד כי מדובר בנאשם שביכולתו להתנהל כלכלית מול מסגרת האשראי שהוקצתה לו, וביתר שאת יש באמור לעיל לשלול קביעה פוזיטיבית שהנאשם לקח הלוואה בשעה שחשבון הבנק שלו היה כבר לא פעיל.

יתרה מכך, גם אם הסכום הכולל של הצ'קים שנחתמו על-ידי הנאשם ועתידיים היו להיפרע בסוף שנת 2014 הנו גבוה באופן יחסי הרי שאין לומר שעד לאותה תקופה החשבון היה מאוזן והצטברות חובותיו של הנאשם לתקופה ספציפית זו הייתה בכוונת מכוון. הדברים אמורים מתוך כך שפעמים רבות התנהלותם המאפיינת של עברייני מרמה שנוקטים תרגיל "עוקץ" הנה כזו שעל מנת לרכוש את אמונם של הקרבנות אלו מפגינים בתחילה מוסר תשלומים גבוה וחזות כלכלית איתנה (והכול אגב רכישת סחורה בכמות קטנה יחסית), שלאחריה, ובאופן ברור נוטלים סחורה רבה או התחייבויות כספיות משמעותיות ונעלמים. אין זהו המקרה שבפני, ואין ללמוד זאת באופן חד-ערכי כפי טענת המאשימה.

יתר על-כן, אף לא אחת מההלוואות נלקחה לאחר התאריך 04.11.2014 וחשוב מכך - לא נחתם אף צ'ק ביטחון לאחר תאריך זה, שאז הוגבל חשבונו של הנאשם למשך כשנה עד לתאריך 04.11.2015. (ראה ת/50). באופן קונקרטי ההלוואה אותה נתן יהודה פיורנטינו לנאשם ניתנה בכלל בתחילת שנת 2014, היינו חודשים רבים לפני שחשבונו של

הנאשם הגבל ואילו הכספים שניתנו על-ידי חיים ועקנין וישראל בוקובזה נלקחו כחודשיים לפני שחשבונו של הנאשם הגבל.

גם אם חשבונו של הנאשם הגבל, וגם אם הנאשם לצורך הטיעון צפה זאת (ובית-המשפט אינו קובע מסמרות ביחס לכך) אין בכך ללמד באופן חד-חד-ערכי שהנאשם ידע או לא האמין בדבר יכולתו להחזיר ההלוואות ממקורות שונים שאינם תלויים בבנק שבו ניהל את חשבונו. הדברים אמורים בין היתר לשים לב לכך שלנאשם הייתה זכות חתימה בחשבון הבנק של אמו, וכפי הנלמד מחקירותיו השונות העביר סכומי כסף גדולים מהאם לחשבון הבנק שלו ולמצער עשה בהם שימושים שונים. לא הוגש כתב אישום ביחס לכספים אלו, וכך גם לא הוגשה הודעת אמו של הנאשם, ומשכך, כנתון יש בפני בית-המשפט נאשם שביכולתו להשיג כספים ואף בסכומים גבוהים מעבר למשכורתו ובתקופה הרלוונטית.

זאת ועוד. בנפרד מהאישומים שבמחלוקת, הנאשם הודה והורשע בשורה ארוכה של עבירות מרמה שבאמצעותן שלשל לכיסו סכומי כסף גבוהים ביותר, כאשר חלקן של אותן עבירות בוצע בסמוך ללקיחתן של אותן הלוואות. שאלה מורכבת היא אם יכולתו של הנאשם להשיג כספים אגב ביצוע עבירות פליליות מבססת את אמונתו בדבר יכולת ההחזר של אותן הלוואות. מחד גיסא יטען הטוען כי אם המוצא היחיד של הנאשם אגב לקיחת הכספים הנו בביצוע עבירות פליליות הרי שיש לראות בכך הכרה בחוסר יכולתו לפרוע את אותן הלוואות. מאידך, הנאשם לא ביסס את אמונתו על אפשרות תיאורטית של ביצוע עבירות פליליות (דבר אשר ביחס לאנשים נורמטיביים כמוהו כחוסר יכולת ממשית להחזרת כספים) אלא בפועל חטא בעבירות שכאלה וקיבל לידיו סכומי כסף רבים. הגעת כספים אלו לרשותו של הנאשם ולאורך זמן יכולה גם יכולה הייתה להקים אצלו את האמונה בדבר יכולת ההחזר שלו.

לא בלי קשר, המאשימה בעצמה בהתאם לפסיקה הנוהגת לא רואה כל מניעה לייחס לנאשם עבירות מס בגין הכנסות שמקורן בעבירות פליליות. העדר הבחנה זו בדבר חוקיות מקור ההכנסה נדמה כי נכון שישמש גם מן העבר השני לקיום אמונה מצדו של הנאשם בדבר יכולת ההחזר שלו, ולמצער הותרתו של ספק בדבר יכולת שכזו.

בנפרד מהאמור עד כה, משקל נכבד בית-המשפט נותן לעובדה כי הן המתלון יהודה פיורנטינו והן המתלון ישראל בוקובזה מאשרים כי קיבלו חזרה חלק מכספי ההלוואה. ככל שהדבר נוגע ליהודה פיורנטינו אמנם יש קושי לקבוע חד-משמעית מה סכום הכסף שקיבל, (בין אם כריבית ובין אם עבור הקרן), אולם גם אליבא דהמתלון הנאשם החזיר לו סכום שלא פחת מ-8,000 ₪. הדברים אמורים ביתר שאת ביחס לישראל בוקובזה אשר לכל הפחות קיבל חזרה 10,000 ₪ (ר' עמ' 62, ש' 10).

החזר כספים חלקי זה שאינו שנוי במחלוקת "בוקע סדק" גדול בתזה של המאשימה שלפיה הנאשם ידע או לא האמין בדבר המצג שאותו יצר לגבי יכולתו להחזיר את הכספים. לשון אחר, אם מלכתחילה לא הייתה לנאשם כל כוונה להחזיר את הכסף, הכיצד הדבר מתיישב עם החזרים אלו אשר בעניינו של בוקובזה מגיעים לכדי שליש מסכום ההלוואה המקורי?

יתרה מכך, מעבר למקורות הכספיים שמקורם בעבירות פליליות הנאשם אמור היה לקבל כספי פיצויים לגיטימיים בסך של כרבע מיליון שקלים. אפילו התחייבויותיו הכספיות (בהסתמך על צ'קים שחתם) עולות משמעותית מסכום פיצוי זה,

הרי שעדיין, כפי שפורט תחילה, בית-המשפט אינו בוחן את היסוד הנפשי על סמך חשבונאות גרידא אלא עליו לבחון אם היה בסיס לאמונה זו של הנאשם בדבר יכולתו להחזיר את החוב במועד לקיחת ההלוואה.

אין ספק כי רבע מיליון ש"ח הנו סכום משמעותי שגם אם חלקו כבר שועבד להלוואות קודמות יכול לאפשר החזרת חלק של החוב, יכול לאפשר "מרווח נשימה" כלכלי לנאשם, ולענייננו יכול לטעת בו את האמונה בדבר אפשרות החזרת החוב. ביחס לפיצוי זה נטען בסיכומים כי מדובר בטענה בעלמא, שכן ההלוואות נלקחו עוד טרם זה היה זכאי לכספי הפיצויים. טענה זו של המאשימה, גם אם נכונה עובדתית, אינה שוללת אפשרות מצדו של הנאשם, מנקודת ראותו הסובייקטיבית, לקיחתם של כספי הפיצויים שנצברים לזכותו מדי חודש, כחלק מסך הכספים שאֵתם הוא יכול להשיב את חובותיו.

לא זו אף זו, נטען על-ידי הנאשם (ולא הוכחש על-ידי המאשימה) שמתנהלת בבית-המשפט המחוזי בבאר-שבע תביעה בנוגע לחלקו בבעלות על המוסך. גם ביחס לתביעה זו, אפילו מדובר בכזו שסיכוייה קלושים ואפילו הרווח הפוטנציאלי ממכירת המוסך נמוך (כפי טענת המאשימה), אין בכך כדי לגרוע מהשפעה לתביעה זו על הלך רוחו של הנאשם אשר בחזונו ואף במילותיו המפורשות רואה עצמו כזכאי לקבל חלק מהבעלות על המוסך.

המאשימה מבססת חלק מטיעוניה על כך שהנאשם נתן צ'קים להחזרת ההלוואה, ובכך יצר מצג שווא בדבר יכולתו להחזיר ההלוואות. יש ונתון זה יפעל דווקא לטובתו של הנאשם שהרי אם מלכתחילה היה מודע לחוסר יכולתו להחזיר את ההלוואה היה נמנע ממסירת צ'קים שהדרך למימושם בהוצאה לפועל קצרה ומהירה ואינה דורשת הליכים משפטיים ארוכים. דברים אלה אמורים בנפרד מכך שעצם נטילת צ'ק הביטחון היא לכשעצמה מלמדת שגם למלווה לא הייתה ודאות מוחלטת שההלוואה תוחזר רק בהסתמך על דברי הנאשם ומכאן הצורך בצ'ק ביטחון. יש בכך כדי להקהות גם את מצג השווא הנטען מנקודת ראותם של המתלוננים. הדברים אמורים ביתר שאת בעניינו של המתלונן חיים וקנין, אשר כבר במעמד מסירת ההלוואה ציין כי היה מודע למצבו הקשה של הנאשם: **"הוא ביקש ממני, הוא אמר יש לו בעיות רציניות לעשות מצווה טובה אני יודע מה. לא יודע"** (עמ' 17, ש' 12).

לא בלי קשר, מסירת צ'קים ללא כיסוי מהווה גם עברה פלילית. ועל-כן יש לתהות מדוע בחרה המאשימה להימנע מלייחס לנאשם עבירות של הוצאת צ'ק ללא כיסוי שהרי בהתאם לתזה העומדת באישומים אלו הנאשם ידע כבר במסירת הצ'קים שאין חובה על הבנק לכבדם. התהייה גדלה אף יותר נוכח הקלות היחסית שבה ניתן להוכיח את ידיעתו של הנאשם בדבר העדר חובתו של הבנקאי לפרוע את הצ'ק (והכול בהסתמך על תדפיס עו"ש), אל מול הקושי בהוכחת העדר אמונה בדבר יכולת הפירעון.

בסופו של פרק זה ייאמר האמור בתחילתו ולפיו הוכחת מצג השווא מקום בו מדובר בנטילת הלוואה מחייב את בית-המשפט לקבוע כי הנאשם מנקודת ראותו הסובייקטיבית ידע או לא האמין בדבר יכולת החזרת ההלוואות במעמד נטילתו. קביעה זו מחייבת התחקות אחר הלך רוחו של הנאשם, ואינה מתבססת אך ורק על ממצאים עובדתיים אשר יש ולעתים יכולים לשמש אינדיקציה לכך אך לא בהכרח מלמדים על כוונת מרמה. כל המפורט לעיל מותיר בבית-המשפט ספק בדבר קיומה של כוונת מרמה עובר לנטילת ההלוואות, ומשכך מוביל לזיכוי מחמת הספק באישומים האמורים.

סוף דבר, מכל המקובץ לעיל הנני להרשיע את הנאשם במיוחס לו באישומים 6, 17 ו-18, ולזכותו מחמת הספק מאישומים 12, 14 ו-15.

ניתנה היום, ד' בסיוון התשע"ז, 29 במאי 2017, במעמד הנוכחים.

דניאל בן טולילה, שופט